

KISGRAFIKA

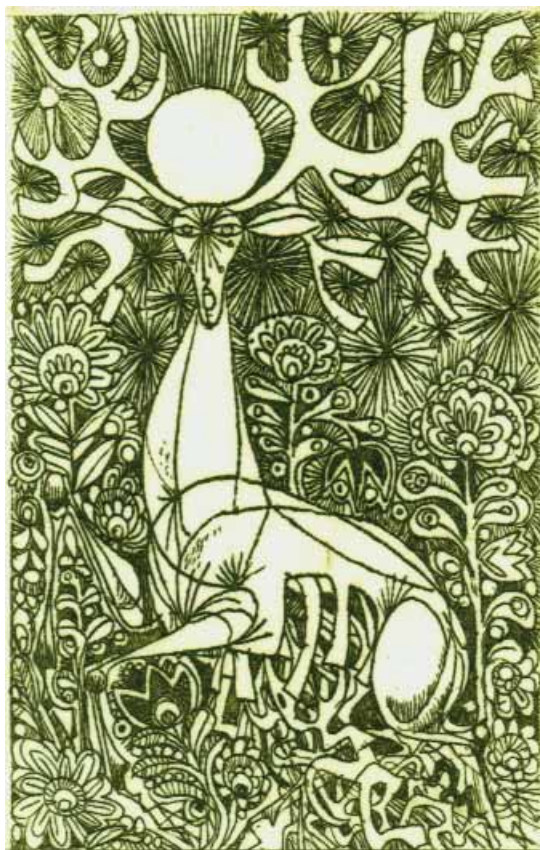
49. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület”.

Postacím: 1538 Budapest, Pf. 519., internetcím: www.kisgrafika.hu

Szerkesztőbizottság: dr. Arató Antal, Király Zoltán, dr. Soós Imre

Felelős kiadó: Palásthy Lajos titkár; e-mail: info@kisgrafika.hu

Kass János rézmetszete, C2, 50×32

TARTALOM

In memoriam Kass János (Juhász Ferenc, Botka László, Nagy Ádám, Rácz Mária)

Egy grafikus pályaképe: Németh Nándor (Vasné Tóth Kornélia)

Budapest virágok között. Moskál Tibor tárlata Budafokon (Király Zoltán)

Bakacsi Lajos „Utak” című kiállítása (Zenei József)

Molnár ISCSU István „Más Kép” című kiállítása (Dobrik István)

Hayk Gregoryan örmény grafikus kiállítása (Ürmös Péter)

HÍREK – LAPSZEMLE – KIÁLLÍTÁSI FELHÍVÁS

2010/2

KÉSZÜLT A NEMZETI CIVIL ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL

NCA
NEMZETI CIVIL ALAPPROGRAM

BÚCSÚ KASS JÁNOSTÓL

A Farkasréti temetőben a résztvevők százai kísérték utolsó útjára április 16-án Kass János grafikusképzőművészt. Eltávozása a kisgrafika ügye számára is fájdalmas veszteséget jelent, ezért az egyetemes magyar kultúra gyászában mi is osztozunk. Reá emlékezésül közöljük a ravatalánál elhangzott gyászbeszédeket.

JUHÁSZ FERENC: HŰSÉG ÉS HALÁL

„Ötven éves hűséggel, Kass János.” Ezzel az ajánlással küldte el nekem hatalmas, gyönyörű albumát. Én az új könyvre új könyvemmel válaszoltam: „Több mint ötven éves hűséggel” – írtam új verseskönyvem belső címlapjára. Mert így igaz! Majdnem egy évszázadot éltünk le egymás mellett! Tudtuk, hogy csak a művészi teremtés emeli sorsunkat a származási, politikai, társadalmi és személyes élet gyötrelmes hétköznapi fölé, mint egy hosszú óriásdaru, a hernyótalpas gépi golya a roppant súlyú építkezési anyagokat, híd-elemeket, vasrúd-kötegek kévéit, épület-tetőszerkezetek vascsipke tornyait. Majd egy századot éltünk. És micsoda századot! Amelyben úgy szorzódtok egymásba és egymás mellé a jó és a rossz, a szorongás és a szerelem, a léthez-ragaszkodás és a félelem, a hűség és a halál, mint a csomózott keleti – perzsa, indiai vagy kasmír – szőnyegek mintázata, tavasz-virágzása és halálhit rejtelve, maradandóság-vágya, öröklét-tisztelete. Kass János elmúlt századunk egyik képzőművész zsenije volt. Rajzai, grafikái, karcjai Leonardo da Vinci, Dürer, Szalay Lajos és Pablo Picasso rajzaival mérkőznek szépségben és szigorúságban, azzal a Picasóéval, akinek több száz rajzát láttam Madridban, a Pradóban. Robusztus Biblia-mítosz alakjai, oroszlánarcú fekete merengései imádkozó sáskaszerű vonal-szerkezetek, vonal-szövetségei, vonalcsúcs hatyútornyai az elvirágzó időt és a mereven is hőmpolygó történelmet égették tudatunkra, mint amikor a legyalult

Kass János rézmetszete, C2 (1928), 105×65

lópátára illeszti vascsipesszel a kovács a vörösen izzó patkót, hogy a ló járása szilárd legyen, mint amikor az igás állatok nyakára, füle alá sűtik tüzes vassal, izzó vaspecséttel a bélyeget, a „billogot”, hogy tudja az Isten hová-tartozásunk egyediségét és tömegiségét tulajdonául. De voltak szelíd mosolyúak is, mint olvadt, dermedni kezdő viasztócsába nyomott rózsafej, és virágzás-rejtelmek, virágzás-tavaszkok a fehér műanyag-fejekben és az üvegszerű emberfejekben.

Sokat és sokszor írtam róla, neki: verset, versprózá, himnikus kiállítás-megnyitókat. Nem akarom ezt most megismételni. Egy temetés nem művészettörténet-óra! Nem értelmezés-magyarázat. Különbözik is: egy zseninek nincs szüksége a megértés-magyarázatokra. A zseninek csak a szeretet kell! Elég neki önmaga-ó. Mint neked, Kass János, János, barátom, testvér-társam a teremtésben. Halálod után egy nappal azt álmodtam, hogy egy nagy barna ló vágat előre, hátán egy ruhátlan fiú áll. És vágat a ló napkelte felé, a Mindenség egyik látóbíborába. És a ló vágatása a Csönd volt és a hajnalban rózsálló fiú arca is a Csönd volt. Te, Kass János! Aki itt hagyta minket, hogy az Úr szemfenéki vörös ér-ideg-szövetek mennyébe éj egyedül, irgalmatlan fagyos szigorral. Mert a volt élet végén úgy adjuk el szívünket a Múladoságnak, mint a kofák a piacon az almát. Weöres Sándor temetésén, amikor a koporsóját a téglalap alakú föld-dobozba eresztették, a fiatal evangélikus papnő tenyerekkel lefelé a nyitott sír fölé emelte kezeit és azt mondta: „Legyen Veled az Úr!” Ezzel a szent óhajjal búcsúzom én is téled, Kass János, drága Barátom. Aludj a Békesség Szívében, most és mindörökké. Ámen.

BOTKA LÁSZLÓ (SZEVEDI POLGÁRMESTER) BÚCSÚÜZENETET HOZTAM

Szülővárosa, Szeged végső üzenetét kell tolmácsolnom szeretett fiának, díszpolgárának, Kass Jánosnak.

Mert a szülőváros – csakúgy, mint az ország – nem lehet elég hálás az életműért. A sugárzó személyiségért, az istenáldotta tehetségért és a légkörért, mely Kass Jánost nemcsak a közösség részévé, de formálójává tette.

Olyan ember volt, aki körül tánca pördülnek a múzsák, s aki körül tánca pördülnek a múzsák, az hisz a szépségben, az igazságban, az ember teremtő erejében; és meg is tanít hinni a szépségben, az igazságban, s az ember sosem fogyatkozó, teremtő erejében.

Abban a teremtő erőben, mely egyaránt épít falakat és lehel beléjük szellemet.

Abban a teremtő erőben, mely generációról generációra szállt a Kass családban, s hozott létre mindig valami nagyszerűt, valami újat, s valami ércnél maradandóbbat.

Valamit, amit nem győzhet le a földi lét végessége, ami előtt meghátrál a halál.

Kass János neve fogalom hazánkban, a Kass család fogalom Szegeden. A város szellemiségének, polgárosodásának forrása és szimbóluma. Hisz a nagypapa palotája, a híres-neves szegedi Kass Szálló Szeged szívében Móra és Tömörkény vitáit, Juhasz Gyula lába nyomát, József Attila szelíd félmosolyát őrzi.

S őrzi a gyermek Kass János első élményeit, aki a világban bárhová kerülve soha nem feleli – ahogyan ő vetette papírra – a „mediterrán fényeket, a víz örökös vonulását, ragyogását, a nagy, különös madarak szárnycsapásait és azt, ahogyan a parton feketére égett halászkok darabolják a nagy halakat.”

A lelkébe égett és lelkéből leledzett képek, melyeket és melyekben lát, végigkísérik életét.

A képek nyelvén úgy beszél, hogy az érthető és szerethető Londonban éppúgy, mint Torinóban, Párizsban és Sidney-ben.

A mai középkorúak az általa illusztrált gyermek- és ifjúsági könyveken nőttek fel, egy egész generáció tőle tudja, milyen lehetett Toldi Miklós, hogy nézhetett ki Hány János. Ő segít elképzelni a Didergő királyt és tőle valós, általa létezik az arany-szórú bárány is.

Fél évszázad alatt 334 könyvet illusztrált, 1966-ban megkapta a Világ Legszebb Könyve díjat és aranyérmét is, de ennél is büszkébb volt „a világ legfontosabb könyvére”: hisz ő látta el rajzaival a betűvetéssel ismerkedő gyermekek első olvasókönyvét.

„Körülötte táncoltak a múzsák” – igen, a társzművészetek múzsái gyakorta látogatták. A bartóki muzsikából s a költőbarát Juhász Ferenc ihletésére született a tökéletes hitvallás és szakmai betetőzés, a „mesterlevél”: a Cantata Profana sorozat és a Szarvasének.

Kalandozott aztán a csodás bélyegek világába, sőt nevéhez köthető a világ első számítógépes animációja: a Magyarországon akkor bemutatásra nem engedélyezett Fejek sorozatából Halász Jánossal, a John Halas néven világhírű rendezővel készítették, Londonban.

Páratlanul gazdag életművét páratlanul gazdag elismerés is koronázta: Érdemes és Kiváló Művész, kétszeres Munkácsy-, Hazám- és Kossuth-díjas alkotó.

Mérhetetlen szorgalmú, örök sugárzású, örökleleményű, örök mozgó: világpolgár.

Aki azonban néhány éve már – saját bevallása szerint – ki-kötőt keresett, ahol „horgonyt vethet”.

S a révet, az öblöt ott találta meg, ahonnan első képei származnak a vízről, a víz hátán lustán surranó ladikokról, és a feketére égett halászkokról.

A szimbolikus kör bezárult: életművének „palackpostáját”, annak üzeneteit, ránk, Szegedre, szülővárosára hagyományozta.

Kegyetlenül fájdalmas – és kegyetlenül szép – kötelességünk felbontani a palackpostát.

A ladik immár horgonyt vetett a tiszai füzek alatt.

Mi pedig szelíd főhajtással köszönjük és híven megőrizzük az üzenetet.

Nyugodjon békében!

Kass János rézkarca, C3

KASS JÁNOS

(Szeged, 1927. december 26. – Bp. 2010. március 29.)

„Vágyódni, megkeresni, kifejezni”

Áramütésként ért a hír március 29-én, bár jól tudjuk, senki sem él örökké. Most írnom kellene róla. Sokkal jobb lenne, ha írhatnék neki, még jobb, ha beszélgethetnék Vele. Azt mondják, e Körben én ismertem őt a legjobban. Ó, dehogya! Hogyan is ismerhettem volna igazán azt a széles spektrumot, nagy tudást, rengeteg tapasztalatot, amelyet ő teremtett, s amelyet ő élt? Ma is rejtély számomra, miért tüntetett ki figyelmével. Mindenesetre tényleg jól értettük és megértettük egymást kevés szóból is, a többnyire rövidre sikerült beszélgetések során. Annál nagyobb öröm, sőt büszkeség számomra, hogy éppen egy, a képzőművészettől távol eső területen együtt dolgozhattunk. Tiszta barátságból, segíteni akarásból vállalta, hogy helyet ad Galériájában és megrendezi Az aranytojást tojó tyúk c. kiállítást a pénzről, a bankokról. Kritikának szánta, de persze semmi visszhangja sem volt. Mindig vártuk, nagyon szeretett Szegedre jönni.

Mindezt azért mondom el, mert föl sem merülhet, hogy műveit soroljam, szakmailag elemezzem illetéktelenül. Hiszen lényegében, e folyóirat egész évfolyama sem lenne elegendő az általa hosszabb-rövidebb ideig művelt minden műfajban föl-emlegetni érdemeit, eredményeit. Különbösen is lehetetlen, hogy én, egyszerű, képzőművészetet élvezőként az ábrázoló művészetről írjak. Minduntalan öreg barátját, „a szóra száműzött, versre szigorított” Juhász Ferencet kell idéznem, mert ő le tudta írni, meg tudta fogalmazni, amit Kass János alkotott. Ők régen is tudták mi van a fej(ek)ben.

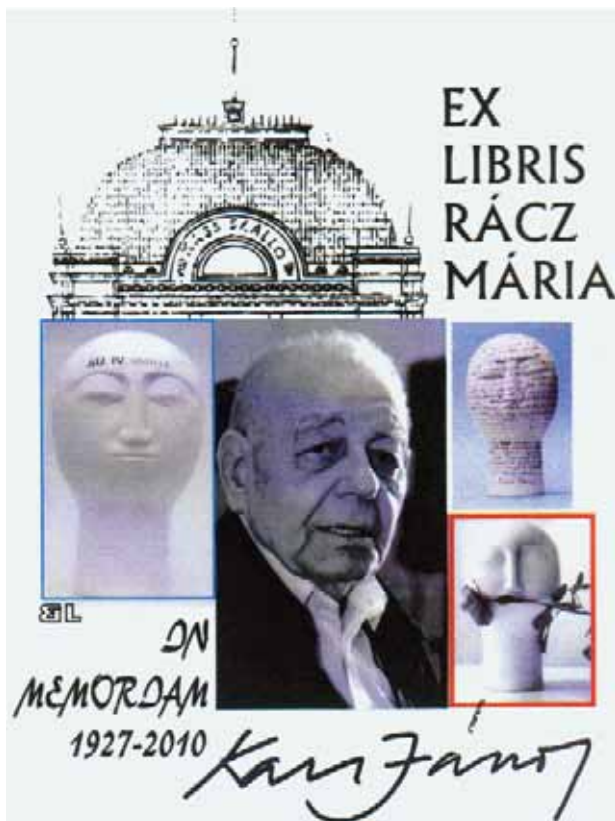
Kass János legnagyobb ajándéka volt számomra, amit csak igazi nagyembertől kaphat az ember: megtapasztalhattam, hogy ő olyan volt a mindennapi életben, mint amilyen gondolatokat leírt, amilyen műveket létrehozott. Nemcsak végtelen barátságigényéből fakadt ez, hanem teljes emberségéből, manapság sehol másutt nem érezhető szilárd „remény-hitéből”, makacs „megmaradás-hitéből”. Mindig „elrendeléses önmagát” tudta adni. Elképzelni sem tudok szebb, találóbbs jellemzést róla az idézett költői szépmíves mondatnál: „a mindig-izgatottság, az örökös önbizalmatlanság, a folytonos gyöttrődés, az örök tervezés-loholás-ragyogás-bánat-öröm-üröm-szégyen-szelídség-tétováság-bizonyosság-zseniális mágnes-vasszálka-kazla”, ami immár fájdalom, csak volt Kass János.

Janó Mester nem szégyellte leírni: „Nagyon szeretek élni!” Számára „nincs elefántcsonttorony, és nem is volt soha”, ami elzárná a való élettől. Élte és hirdette: „Vágyódni, megkeresni, kifejezni. Válaszolni kell a kornak...!” Igen, ebben a magát „megölni-kész” világban különösen! Legyünk „...társai egymásnak a gyönyörű odafigyelésben, a szellem kötelező és elkötelező egymásra-figyelésében”. Hitte és vallotta: „...ha az agy után eljutunk a szívig, eleget tettünk hivatásunknak és a szívekből kigyúló okos alkotó értelem, a barátság és a szeretet vágya kivirágzik és egymás keze után nyúlunk.” Így legyen! Örökké hiányozni fogsz nekünk.

„...Lélek volt, ma csillag, sugárik ránk csillagok kórusából.”

Kovrig Nagy Ádám

*

Bakacsi Lajos grafikája, CAD, Op. 185 (2010), 110×80

A Kisgrafika Barátok Köre szegedi csoportja 2010. április 9-én tisztelettel adózott Kass János grafikusművész emlékének. Ennek kapcsán idéztünk az általa illusztrált *Madách: Az ember tragédiája* c. könyvből:

Az Úr: Be van fejezve a nagy mű, igen.
A gép forog, az alkotó pihen.

Ádám: A nagy világ helyett e tér lesz otthonom.
Kass János: Ha csak egy kis részt, ha csak egy keveset hozzátehetünk a nagy műhöz,
hacsak egy vörösvérsejtje lehetünk a nagy vérkeringésnek, tettünk valamit.

Kedves közvetlen egyénisége köztünk marad.

Rácz Mária

EGY GRAFIKUS PÁLYAKÉPE NÉMETH NÁNDOR (1910-1978)

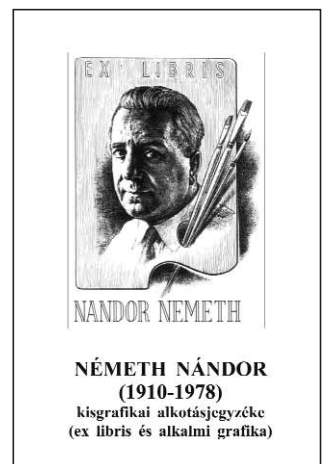
2010. április 7-én délután a KBK budapesti csoportjának összejevetelén születésének 100. évfordulója kapcsán emlékeztünk a grafikus Németh Nándor (1910-1978) személyére, munkásságára. Skornyak Ferencné Turner Zsuzsanna, a grafikus unokahúga, hagyatékának gondozója, élvezetes, képekkel, korabeli dokumentumokkal és mozgófilmmel színezett előadása mindannyiunk számára közel hozta Németh Nándor alakját.

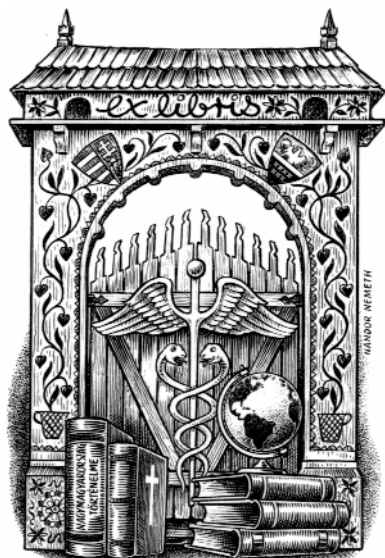
Betekinthettünk a lakatosinasból grafikussá lett művész életének főbb állomásaiba, láthattuk iparművészeti főiskolai indexét, melyből megtudhattuk, hogy mesterei közt szerepelt Haranghy Jenő és Helbing Ferenc. Az iskola elvégzése után főleg kiállítási tervek készítése (Tér Múterem) és a filmezés foglalkoztatták, részt vett a cserkészmozgalomban. A második világháború törést hozott az életébe, részt vett az 1939. évi felvidéki, ill. az 1940-es erdélyi bevonulásban. Több mint 4 évet katonáskodott, a háború vége Passauban érte. Németországban nőtt, felesége Pokorny Erzsébet rajztanárnő lett. A művész 1950-től haláláig az Egyesült Államokban, New Yorkban élt és alkotott. Itt teljesedett ki mint kisgrafikus, illusztrátor, ex libris készítő. Emellett festett is, oltárképeket készített (pl. New York-i Szent István templom). Rajzfilmjeiben, rajzos illusztrációiban is maradandót alkotott (Fekete Péter, Babavár).

Mintegy 200 ex librisének első nagyszabású kiállítására 1993-ban, a Passaic-i Amerikai Magyar Múzeumban került sor. Alkotásainak gyűjteménye ma is megtalálható a New York-i Metropolitan Művészeti Múzeumban, de nevesebb kisgrafikai fellelhetőek nagyobb magyarországi gyűjteményekben, többek között az általam gondozott Országos Széchényi Könyvtár Kisnyomtatványtára ex libris állományában.

1999-ben került kiadásra kisgrafikai alkotásjegyzéke (összeállította: Palásthy Lajos, a bevezetőt írta: Csiby Mihály), mely az eddigi legteljesebb képet nyújtja ilyen irányú munkásságáról, beleértve a művek felsorolása után szerepeltetett, a témához kapcsolódó korabeli leveleket is.

Az ex librisek többsége technikáját tekintve tus-, ill. ecsetrajz. Helbing Ferenc tanítványként első könyvjegyei szecessziós stílusban készültek, majd a realizmus jellemzi művészetét, gyakori szimbólumteremtéssel. E műalkotások tematikailag és stílusbelileg a megrendelő és a grafikus személyét egyaránt kifejezik, művészi epigrammaként tömörségükkel hatnak a befogadóra. Dominál a magyaros, népies-nemzeti stílus, motívumkincs (pl. a kalotaszegi népviselet, herendi porcelán, ölelkező pár, parasztember, kulacs, stili-

Dr. Imre Fejér jr.

Németh Nándor grafikája,
P1 (1968), 80×50

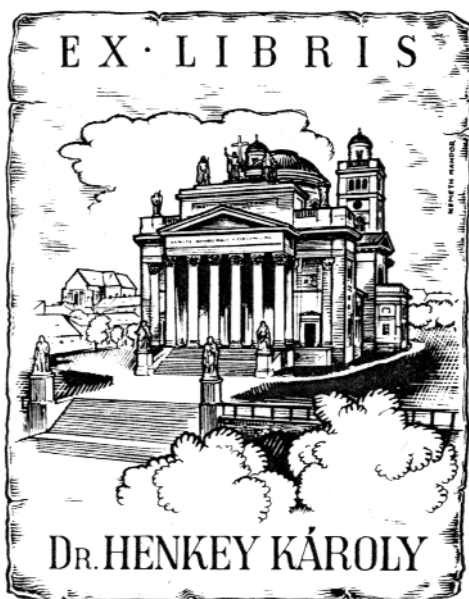
Németh Nándor grafikája,
P1, 86×60

zált betűk), a hazafiság és mondavilág (kard, lovas harcos, csodaszarvas, Szent István felajánlja a koronát, Lehel kürtje), a cserkész téma (cserkészliliom koronával, turullal, csodaszarvassal, cserkészek útvonalas térképe). Emellett gyakran felbukkan a Trianon miatti fájdalom gondolata, a keresztény nemzeti eszme kifejezőjeként a kereszt, a szív, a koronás címer, a turul, az erdélyi templom – a feliratban is utalva erre: *Hiszek Magyarország feltámadásában!*, *Hazádnak rendületlenül légy híve óh magyar* (pl. Berningerék könyve, Dr. Szóó József könyve).

A vallásos motívumkincs egyik kifejezője a portréábrázolás, főleg egyházi személyek esetén (Mindszenty bíboros, VI. Pál pápa, Pio atya portréja). Gyakori a szentek ábrázolása (Szent István, Szent Imre, Szent László, Szent Antal), Jézus, Mária és más bibliai személyek megjelenítése (Júdás, János evangélista), ill. egyéb jelképek, egyházi témák (angyal, kehely, szentségtartó, kereszt, miséző pap).

A családi címeres ex librisek a korábbi századok heraldikus könyvjegyeit idézik (pl. Ex libris de Telegdy de genere Csanád, Ex libris dr. Mattyasovszky László).

Az épület- és szoborábrázolások között vezérmotívumként szerepelnek a következők: Halászbástya, egri bazilika, debreceni nagytemplom, jáki templom (kapuja), ENSZ palota, Eiffel-torony, felhőkarcoló; New

Németh Nándor grafikája,
P1 (1967), 78×61

az Európai Parlament tagja, az utolsó Habsburg-trónörökös számára 1970-ben alkotott könyvjegyen Madonna látható, korona és sas ábrázolással, a háttérben a Halászbástyával (op. 159). Nixon amerikai elnöknek hivatala második éve idején, 1970-ben készített ex librisén a galamb és a földgömb kifejező jelképei az elnökségnek (op. 173). Eisenhower amerikai elnöknek annak halála évében, 1969-ben in memoriam lappal állított emléket (op. 123).

A könyvjegygyűjtők táborából kiemelkedik a Lippóczy család, főleg annak két tagja, Norbert és Miklós. Lippóczy Norbert könyvjegygyűjteményét a Magyar Mezőgazdasági Múzeumnak ajándékozta. Öccse, a Passaic-ban élő, 30 ezres gyűjteménnyel bíró Lippóczy Miklós barátjától, Németh Nándortól több ex librist rendelt, és nagy szerepe volt a művész munkásságának népszerűsítésében. A nevére készített ex librisek vezérmotívuma a szőlő, kulacs, szerelmespár, akt.

Illyés Sándor László ügyvéd, kisgrafika-gyűjtő, a KBK egyik alapító tagja nevére szintén számos ex librist készített Németh Nándor. Ezekben a cserkész motívum mellett az

York-i Szabadság-szobor, kolozsvári Mátyás-szobor, Dávid szobra.

Könyvjegyekben ritkábban előforduló téma az űrkutatás, de Németh Nándornak, a NASA Űrkutató Intézet egykori munkatársának motívumkincsébe bekerült néhány ezzel kapcsolatos ötlet: Apollo XIII (op. 39.), humoros gépemberek (op. 120).

Hadd utaljak még az ex librisek némelyikén felbukkanó játékosra, melyek a gyermeki világot idézik, pl. gólyafogat (op. 33), mesepalota belseje (op. 189), hal könyvvel (op. 193), ill. a filmes témára: filmes kellékek mókusokkal (op. 62), filmfelvevőgép (op. 146), filmszalag (op. 150).

Megrendelői közt jelentősebb közéleti személyiségek is előfordultak, pl. 1964-ben Dr. Eckhardt Tibor (1888-1972) politikus, ügyvéd, országgyűlési képviselő számára készített ex librist, Szent László ábrázolással (op. 88). Dr. Habsburg Ottó (1912-) politikus, közíró,

OTTO VON HABSBURG

Németh Nándor grafikája,
P1 (1970), 95×65

ügyvédi hivatásra utaló paragrafus, Justicia alakja, az „igazság mérlege” és a könyv dominál.

Intézményi, azaz szervezetek számára készített kisgrafikák két szép példája a MEGE (1935., Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesülete, op. 1) és a Magyar Cserkészszövetség (1969, op. 216) lapja.

Zárásul megemlítem Németh Nándor saját maga, ill. családja számára készített ex libriseit, ipse fecit lapjait, melyek még közelebb hozhatnak belső gondolatvilágához. Ezek motívumai címszavakban: önarckép, cserkészliliom, festő házaspár, Krisztus földgömbön, feszület, szalmakalap, jamaikai doboz, csiga, kalapos maya figura, két indiai figura. Mindezek tükörcserepek, egy élet mozaikdarabjai – és a mi feladatunk, hogy minél teljesebben összerakjuk őket. Ahogy a bemutató előadást záró „Aqua vitae” (1940) c. mozgófilm – József Attila „Eszmélet” című versének egyik alapgondolatával rokon módon – mindannyiunk számára megszívlelendő tanulsága is kifejezte: „Az meglett ember.../ ki tudja, hogy az életet / halálra ráadásul kapja / s mint talált tárgyat visszaadja / bármikor – ezért őrizi meg”. Németh Nándor – József Attila-i értelemben – „meglett ember” volt, aki a halál perspektívájából nézve is személyes létén túlmutató tartalmat adott életének. Követendő példa lehet számunkra.

Vasné Tóth Kornélia

BUDAPEST VIRÁGOK KÖZÖTT MOSKÁL TIBOR ÚJABB TÁRLATA BUDAFOKON: „VISSZAJÖTTEM”

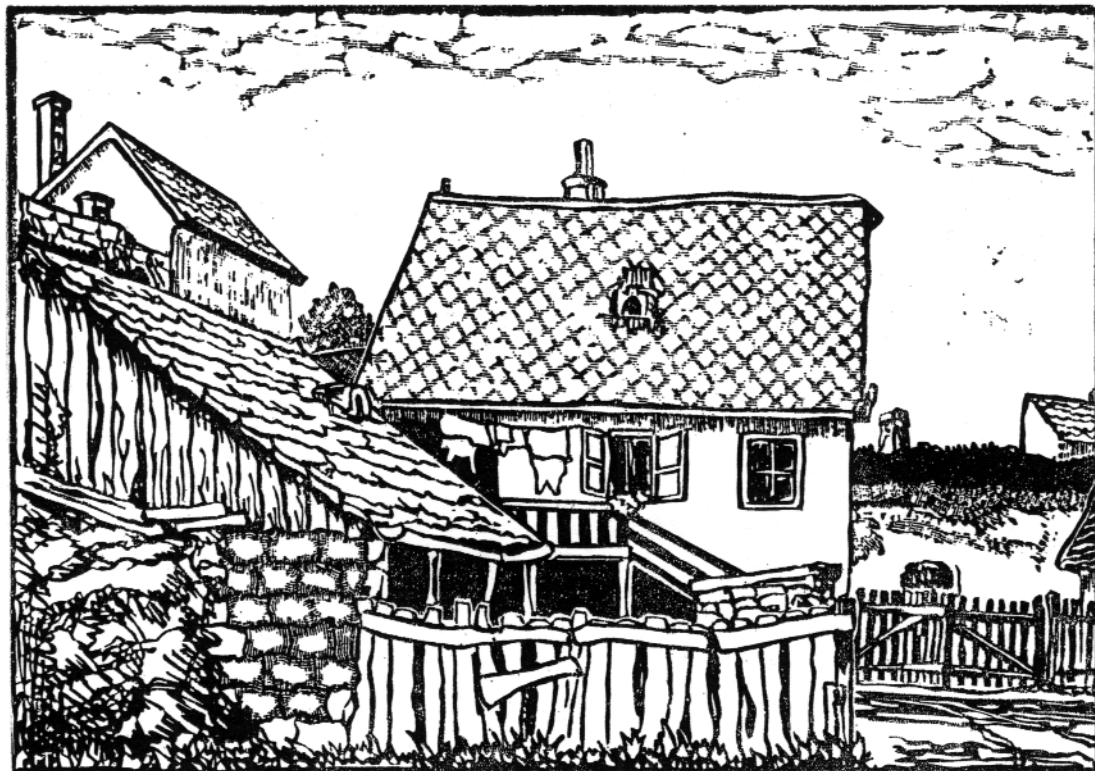
Színes rézkarc-virágokkal illusztrált meghívó invitálta az érdeklődőket, a barátokat, a kisgrafika híveit és kedvelőit egy *ünnepi kiállítás megnyitójára*. Moskál Tibor, a *Kisgrafika Barátok Köre* egyik legrégebbi művésztagja, aki 1995-ig Budafokon élt és dolgozott, majd másfél évtizeddel ezelőtt Békéscsabára települt, most újra szülőföldjén mutatta be munkásságának egy újabb területét.

A Klauzál Gábor Budafok-Tétényi Művelődési Központ és a Békéscsabai Szociális Otthon közös szervezésében a művész 80. születésnapja alkalmából április 19-én délután 17 órakor került sor a földszinti tágas, világos kamarateremben a BUDAPEST VIRÁGOK KÖZÖTT című, „VISSZAJÖTTEM” alcímű grafikai sorozat bemutatására. Az alcím utal arra, hogy pályája elején, a híres „Varga Akadémia” fiatal grafikus növendékeként innen indult a művész pályafutása, aki ma már igen sokoldalú életművel gazdagítja a magyar

Moskál Tibor rézkarca, C3/col., 85×65

grafika kincsestárát. Nem könnyű számba venni sokszínű munkássága termését, amelynek legismertebb, legnépszerűbb része a hatszáznál is több *ex libris*. Ezek a sokszorosító grafikai eljárásokkal készült kisméretű rézmetszetek, rézkarcok, linóleum- és fametszetek, vagy mindezek kombinációjával készült úgynevezett vegyes technikájú lapjai hazánkon kívül is, Európán át eljutottak Amerikáig, Oroszországon át Japánig, és a világ sok *ex libris* katalógusában, sőt enciklopédiájában is szerepelnek. De ugyanezekkel a fentebb felsorolt grafikai eljárásokkal készült több száz kisebb-nagyobb képgrafikája, egyszínű (fekete-fehér), vagy több dűcről nyomott többszínű változatokban. Szorgalmát és aktivitását dicséri a több száz akvarell, ceruza-

Moskál Tibor: Budafok, régi ház, linómetszet, X3, 100×145

rajz, a montázs-technikával készült képsorozat, a többféle technikát kombináló művek, a lavírozott ecset- és tollrajzok stb.

Ezúttal a Budafoki Művelődési Házban egy kb. negyven darabból álló kisgrafikai sorozatát mutatta be a művész az utóbbi évek terméséből. A művek különféle virágokat és virágkompozíciókat ábrázolnak, de nem mindig hű képmásai a valóságnak. Természetesen sok virág felismerhetően rózsza, ibolya, írisz, őszirózsa stb., de nagy részük ikebana-csokor, virágokból épített kombináció, vagy ha úgy tetszik, fantázia-rajz, amelyekben vagy a kompozíció, vagy a színek dominálnak. A művek túlnyomó többsége kézzel színezett rézkarc és rézmetset, de van közöttük linó- és fametszet is.

A kiállítást Moskál Tibor unokaöccse, a szintén budafoki *Héra Gábor* költő nyitotta meg, aki beszélt a művész itteni pályakezdéséről, a küzdelmes, szorgalmas és kitartó tanulásról, a különféle próbálkozásokról a freskó-, majd díszletfestés, a fotózás, a kisfilmes kamerázás, az amatőr filmezés területén stb. Majd néhány Héra-verset mondott el a szintén budafoki illetőségű *Dóczy Péter* színművész.

Ezt követően *Mészáros Ágnes*, a Békéscsabai Kistérségi Egyesített Szociális Intézmény igazgatója köszöntötte a megjelenteket és a 80 esztendő művészt, aki jelenleg a békéscsabai Nyugdíjasház lakója; és köszöntötte őt a békéscsabai *Orosz Sándor* versmondó egy költemény elmondásával a csabaiak nevében.

A megnyitóra érkezett nagyszámú, hálás közönség tetszéssel fogadta az új kiállítást, természetesen a megjelentek több mint fele a régi budafoki barátok, ismerősök, a népes rokonság, a hajdani pályatársak köréből adódott. Ott volt a Kisgrafika Barátok köre vezetősége és számos tagja, akiknek a nevére Moskál Tibor évtizedek óta készíti szebbnél szebb ex libriseit, hiszen az Egyesületnek ma már ő a legidősebb művész-tagja.

Köszönet illeti a Klauzál Gábor Művelődési Ház színházi és művészeti referensét, *Keserű Andrást*, aki a tárlatnak nagyszerű kiállítási helyet biztosított, azt reprezentatív módon megrendezte, s ezzel lehetőséget nyitott annak megmutatására, amit az ízlésesen megformált meghívó belső oldalán mottóként olvastunk a japán *Ikenobo Szenno* megfogalmazásában:

„Az igazi művészt az vezeti,
ha a virágok láttán felismeri
az önmaga lelkében éledő szépséget.”

Király Zoltán

Moskál Tibor: Vázás ikebana, rézkarc, C3 (1994)

BAKACSI LAJOS „UTAK” CÍMŰ KIÁLLÍTÁSA

A Bálint Sándor Művelődési Ház és a Szegedi Szépművészeti Céh közös rendezésében 2010. március 23-án nyílt meg Bakacsi Lajos festőművész – a KBK tagja – „UTAK” című kiállítása.

A művész életútját és a kiállított műveket Dr. Apró Ferenc művészettörténész, művészeti író értékelte. Bakacsi Lajos szegedi vér, 60 évvel ezelőtt itt született. A Radnóti gimnáziumban Hemmert János figyelt fel rajzi tehetségére, majd a legendás hírvő Tábor utcai szabadiskolában Vlasics Károlytól tanult meg festeni, ő irányította tovább a fejlődését. A Szegedi Tanárképző Főiskolán pedig olyan kivételes nagyságok, mint Vinkler László és Fischer Ernő professzorok keze alatt tanult. Óriási jelentőségű volt számára is Vinkler professzor pedagógia alapelve, amellyel nem szólt bele, hanem szabad utat engedett a növendékei egyéniségének, és ezekből a csírákból szabad utat engedve bontakoztatta ki az egyéni művészi látásmódokat. Ennek az elvnek nagyszerű két példája Zoltánffy István és Bakacsi Lajos pályája.

1972-ben kapott diplomát. Önállóan, a megkezdett úton egyedüli segítői és tanácsadói a művészeti albumok és a tanulmányutak mellett a mestereitől kapott tanácsok voltak. Mintegy négy évtizedes munkásság áll mögötte. Bemutatkozása a Horváth Mihály utcai képtárban külső segítség nélküli volt. Sokfelé állított ki: Sándorfalván, a textilművekben, a Tarján-városrész-

Bakacsi Lajos: Vacsora, akril (2010), 50x70 cm

ben, az Ifjúsági Házban, hazánk számtalan városában és külföldön is. Művei bizonyítják, hogy tántoríthatatlanul, szívósan és kitartóan járja a maga útját, mert ismeri és vallja az ókori bölcsességet: a 10 ezer mérföldes út is az első lépéssel kezdődik. Minden kiállításán megfigyelhetjük művészetének gazdagodását. Mindvégig szívós alázattal keresi művészi elveinek kifejezéséhez a legmegfelelőbb megoldásokat. Pályája egészen az útkeresés és a művészi elveihez való hűség jellemzi Bakacsi Lajos művészetét. A kísérletezése és az új utak és kifejezési lehetőségek keresésében követi kiváló mesterét, Vinkler Lászlót. Biztosan emlékszik is a briliáns mondására, hogy az alkotóművész számára az útkeresés, a kísérletezés az egyedül lehetséges út, mert *ahol a kísérletezés megszűnik, ott kezdődik a rutin...*

Apró Ferenc „fél absztraktnak” nevezte Bakacsi Lajos 40 éves munkássága alatt kiteljesedett világát. A szépség keresése volt az egyik vezérlő motívuma, az elvonatkoztatás utáni vágyódás és a biztos, de a nem hivalkodó szerkezete való építke-

zés. Ezen a kiállításon is láthatjuk, hogy hova, milyen művészi magasságokba is vezettek ezek az „UTAK”. Az itt kiállított korai rajzait és dolgait szemlélve, az eddig megtett útját, művészi munkássága egészen azt látjuk, hogy töretlen ez az út! A részletgazdagság és az elvonatkoztatás, tehát a „fél absztrakt” látás jellemző Bakacsi Lajosra. A valóság látványától fokozatosan úgy távolodott el, hogy egyre nagyobb teret engedett a látványhoz kapcsolódó művészi belső látásának. Minden művében ott van az alap, a szilárd szerkezet, a biztos rajztudás, valamint a színeknek és a formáknak az egysége. Ezek teszik remekékké a műveit! Minden művében az alkotás egysége a legelső szembeötlő élmény. Számára eddigi pályája tanulságaként, valóban ez a legfontosabb! Tántoríthatatlanul és töretlenül, az útkeresések izgalmas kitérőiben is mindig ezt az egységet igyekezett elérni.

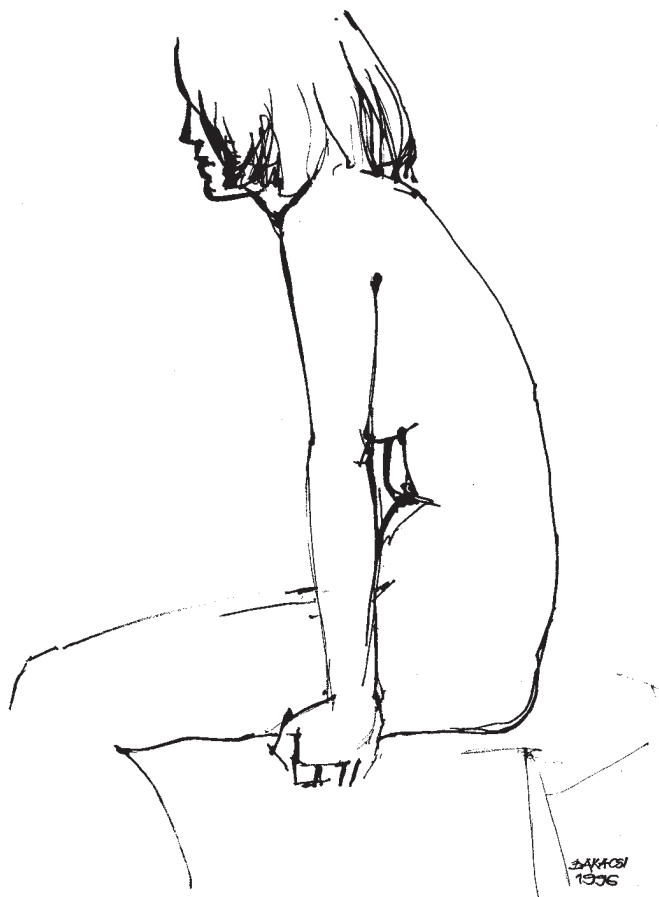
Bakacsi Lajos kolorista, a harsány színeket kerüli. A színek komponálása és egymásra hatása, a vörösök sokféle árnyalata és finomságai kellemes érzeteket támasztanak bennünk. Vonzanak bennünket a művei. Melegséget sugároznak. A színek finom árnyalásai vagy a festék önálló folyásának, mint egy izgalmas alkotó játéknak a megengedése, és a lényeges részek erősebb színekkel való megerősítése épp úgy része a képkalkulációnak, mint a minden képén érzékelhető szilárd szerkezet. Minden képén és pályájának korábbi szakaszaiból megtekinthető művein és rajzain, vagy a tárlókban elhelyezett *ex librisein* is megcsodálhatjuk briliáns rajztudását. Mindezek alapján Bakacsi Lajos művei egyértelműen helyet kérnek az otthonok falain, mert emberi melegséget és szépséget sugároznak. Ebben a nehézé váló világunkban az örömet, a gyönyört és az élet szépségét hirdetik. Azt fejezik ki, hogy érdemes élni! Ez értékeli fel Bakacsi Lajos művészetét, aki hittel vallja, hogy *ars longa*... Csak köszönet illeti, hogy a *jó* győzelmét hirdetik a képei a *rossz felett*.

Találón jegyezte meg Apró Ferenc, hogy pesti kiállításon járva-keelve, számtalan modern mű kínálkozik fel, de az *értőt* nem lehet becsapni... Számára másodpercek alatt kiderül – a szerkezet fölbillenése, a színek komponálása és egymásba simulásának hiánya alapján – a meg nem érlelt művel való találkozás. Nem könnyű eljutni ehhez a hozzáértéshez. Bakacsi képei is tanítanak a látásra. Ahogyan nő az absztrakció, úgy ösztökél bennünket, úgy kíván tőlünk több erőfeszítést, hogy lássunk is. Apró Ferenc erősítő példaként megemlítette Móra Ferenc aforisztikus mondását, melyet 1917-ben egy szegedi műgyűjtő kiállítási katalógusába írt: „Könnyebb valakit főrendi házi taggá tenni, mint műértő emberré...”

Bakacsi Lajos képein mindig a valóságból indul ki. Minden képén soha nem kiabálva ott van a szilárd szerkezet. Erre építkezve amilyen mértékben távolodik a valóságtól, olyan mértékben kíván tőlünk nagyobb figyelmet, átadást és elmélyülést a műalkotás befogadásához, a megértéséhez. Ezáltal megtanít bennünket a gyönyörködésen, a látványon túl a műalkotás elemzésével annak befogadására. A nézéstől ez által eljutunk a *látásig*...

Ha végigtekintjük a négy évtizedes munkásságát reprezentáló kiállítást, láthatjuk beérett, a virágjában pompázó művészetét. A nem hivalkodó, szilárd szerkezetre épülő, a finom színekkel megkomponált és a valóságtól az elvonatkoztatás vágyával komponált szép képein, művészi látásmódjának töretlen elmélyülését és gazdagodását láthatjuk.

Bakacsi Lajos művészete nagy érték számunkra és helyet kér a magyar piktúrában. Nem hivalkodó, nem harsány szí-

Bakacsi Lajos rajza (1996)

nekkel dolgozó expresszionista, hanem a valóságból induló kolorista, aki absztrakcióival elgondolkodtat, ráébreszt az élet, a mindennapok száz nyüge mellett is – a gyönyörködés mellett – az élet szépségére. Aki a száz bajunk mellett is az ember jószágát és a hűséget tartja a legnagyobb értéknek ebben az összegabalyodott világban.

A fennállásának 30. évét ünneplő Újszegedi Kamarazenekar – Kiss Ernő vezényelte – Purcell: *A Tündérműve* című szvitjének két részletével foglalta keretbe a megnyitót.

Zenei József

Salamon Árpád linómetszete, X3/2, Op. 62, 95×160

MOLNÁR ISCSU ISTVÁN „MÁS KÉP” CÍMŰ KIÁLLÍTÁSA

a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban
2010. április 22 – május 14.

Dr. Dobrik István megnyitója,
elhangzott 2010. április 22-én

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, Kedves Icsu!

Jó és felemelő érzés könyvtárban könyvek között könyvekkel szeretett szimbiozisban alkotó ember kiállítását megnyitni. Tárlatát Icsunak, akit már a lexikon is úgy emleget, hogy a középkori illuminátorok posztmodern reinkarnációja.

Molnár István könyveit, könyvborítóit, ex libriseit, kisgrafikáit és művészkönyveit láthatja ma a közönség. Régi kolléga, barát, kortársunk és – ahogyan már említette az igazgató asszony –, 1980-ban láthattuk itt városunkban a Mini Galériában először kis kollekcióját, majd a Miskolci Galériában volt 1985-ben egyéni kiállítása. Állandó szereplője az Országos Rajzbiennáléknak, a Téli Tárlatoknak, a Grafikai Biennáléknak. Miskolchoz igen szoros szállal kötődött és kötődik.

Amikor elküldte kiállítás meghívójának a tervét, és rajta a mottót, hogy „Más-kép”, elgondolkodtam a címadáson. Ma sikerült csak beszélünk arról, hogy miért is ezt a hívó szót adta emblematikusan ennek a kiállításnak. Az emberi elme csodálatos és így az sem meglepő, hogy mindannyiunkban más és más gondolatokat indított el a tárlat címe.

Ő egyértelműen és készségesen elmondta mire gondolt: a képzőművészeti műfajok és technikák, a képalkalmazás, a funkció oldaláról egészen más variációk is létezőek, mint a megszokott képkalkító módszerek. Egészen más alkotni és gondolkodni a könyv közelében vagy egy könyvvel való kontextusban, és ez indokolta a címadást.

Nekem pedig az jutott eszembe, feltehetően az előző napok élményeiből (egy szabadegyetemi előadáson Döbröczeni Ádámot hallgattuk tegnap a tudomány és a művészet nagyon izgalmas kapcsolatáról, valamint Kárpáti László barátom vezetésével, egyetemistákkal néztük meg az ortodox gyűjteményt és a templom méltán nagyhírű ikonosztázát), hogy bizony a kép, az ikon tárgya és fogalma koronként, kultúránként, társadalmakban hogyan is változott.

Így hát nekem a kép, a mában értelmezhető, ellentmondásokkal terhelt jelenlétét juttatta eszembe ez a más-kép hívó szó.

Hiszen olyan történeti korszak kezdetén vagyunk, amelyben komolyan vetődik fel a kérdés, hogy a kép átveszi-e az írott szó helyét.

Egyesek ezt a paradigmaváltást ikonikus fordulatnak nevezik, amely kihát alapjában véve a nem vizuális természetű tudásnak az átadására is. Felvetődik a kérdés, hogy elveszíti-e az írás a vezető szerepét, a kultúra valóban a post literalitás korszakába lépett, vagyis hogy – közhelyszerűen hangzik sokszor a kérdés – vége van a Guttenberg-galaxisnak?

Nos, erről a jelenségről és a jelentőségéről megoszlanak a vélemények. Vannak, akik szerint az új kommunikációs formák és technikák mögött egy gyökeresen új gondolkodás jön, amely az élet és a tudomány minden területén érezteti hatását, és amelyet ezért nagyon komolyan kell venni. Egyesek multimédiás filozófiáról, vagyis MMS képfilozófiáról értekeznek, mások szerint az egész nem több mint egy múltó hóbort, ami a számí-

tógép elterjedésével párhuzamosan végigsöpör a nyugati világban.

Egy bizonyos – és ezt itt, a könyvek templomában jelentem ki –, hogy különösen fontos és nagy a felelősségünk, és nem szabad engedni, hogy a technikai képek a világ és az ember közé álljanak.

A képek az értelem és a lélek útjaihoz kell, hogy eligazítást, egyúttal térképet adjanak, hiszen a történetét tekintve is a kép a szellemi és az anyagi minőség között feszül, s lényege szerint mindig egyszerre több utalás és jelentés együttes igazságának jelenléte nyilvánul meg benne. Gondolkodásunk egyszerre narratív, szóbeli és képi, vizuális, a folyamatos átjárás a gondolkodási formák között a kultúra minden színterén megtalálható, sőt akkor működik jól a kultúra, ha ezek az átjárók megvannak.

Molnár Icsu István rézkarca, C3 (1996), 125×95

Ezért is vagyok egyre elszántabb híve sok évvel a hátam mögött, a rajznak, a rajzolásnak, a grafikának, ezen belül a sokszorosított grafika műves és tartalmas jelenlétének a magyar művészetben és irodalomban. Nem csupán azért gondolom és érzem így, mert erre ennek a városnak a múltja is kötelez.

Molnár Icsu István életútja, munkássága jó és felmutatható példa arra, hogy a szívünkben élő kép és a hagyomány örízte kép ugyanaz, mindkettő az egyetlen szellemnek az arca.

Erre épül, ezt erősíti mély érzésű következetes életműve is. Icsunál a művészetteremtő akarat és a képteremtő művészi fantázia karakteresen hat egy irányba, amelynek fedezetét érzékeny, világot ismerő és világra csodálkozó intellektusa adja. Személyében a homo creator és a homo ludens egyaránt megtestesül. A metaforákat és szimbólumokat teremtő erejét gyakran szövi át a szellem tisztálkodását segítő humor és ironia. Ha mélyebben akarjuk megfejteni és megérteni sokszor a mikro- és

makrokozmoszt is idéző díszítő és jelalkotó szándékát, művészetében a képek mágikus karakterét is figyelembe illik venni.

Azt hiszem, hogy ő mélyről, ösztönösen is érzi, hogy a kép, a mítosz, a szimbólum a szellemi lét lényegének mélyrétegeihez tartozik. Minden fragmentuma, legapróbb történése és mozzanata elválaszthatatlan része az egyszeri és megismételhetetlen emberi létezésnek, a teljességhez tartozóak és jelekké nemesedve, tanító üzenetek a mának és a jövőnek. Konkrétságukban is a létezés mélyre ható igazsága felé terelnek bennünket.

Talán nem véletlenül érzem ezt kisgrafikai és művész-könyvei közelében, és idézik fel bennem a költő Weöres Sándor örökbecsű intelmét: „Abban, ami független a tértől, időtől és minden káprázattól, a Van és Nincs ugyanaz. Túl a téren, időn és minden káprázaton: a lét és a nem-lét ugyanaz. Ha a teljességet ismerni akarod, ne kérdezz semmit, mert rá vonatkozólag minden „igen” és „nem” ugyanazt jelenti; hanem merülj önmagadba, személyed alá, s ahol nincs tovább, ahol minden mindennel azonos: ez a teljesség.”

Tehet-e többet ma egy alkotó, hogy a fecsegő felszín, a magamutogató, a művészetre hivatkozó, tetszelgő deviáns reflexeken túllépve ehhez méri válllását. Korunkban, amikor ismét Weöres szavaival „a legtöbb mai ember csak azt a területet látja belőled, amelyet az ő kedvtelése és igényei felé mutatsz, a nő a szerint ítél rólad, hogy szórakoztatod-e, hevíted-e, a férfi pedig a szerint, hogy miként illeszkedsz az ő elveibe, terveibe, megrögzöttségeibe”, jó találkozni egy ilyen alkotóval.

Molnár Icsu István választott egyéni útja, az itt kiállított mives munkái is azt példázzák, hogy a művészetben is az „igazság sosem az emberiséget, mindig csak az egy embert válthatja meg”.

Higgyünk ebben, és fogadják szeretettel a tárlatot!

HAYK GREGORYAN ÖRMÉNY GRAFIKUS KIÁLLÍTÁSA

Örömmel üdvözlöm a Jerevából érkezett Hayk Gregoryan grafikusművészt, aki megtisztelt minket azzal, hogy elhozta és bemutatja itt nálunk az Újbuda Galériában (Bp. XI. ker.) a valóban különleges műgonddal készített alkotásait.

Személy szerint néhányunknak a KBK egyesületből még örömtelibb a mostani kiállítás, hiszen újraéljük hat évvel ezelőtti találkozásunkat egy osztrák kisvárosban (Welsben) rendezett XXX. FISAE Kongresszuson. Az akkori és a mai alkalom is egy csodálatos műfajra, a kisgrafikára, ezen belül is a könyvjegyművészetre irányítja figyelmünket. Mielőtt erről szólnék, a bevezetőben néhány gondolat erejéig lépünk vissza egy kicsit térben és időben...

A magyar-örmény kapcsolatok története már a honfoglalást megelőző időkben kezdődik, de hozhatunk példát az államiságunk kezdetéről is. Egyes kutatók például a Szent Korona egyes zománcképeit örmény műhelyekből eredeztetik. Ha ez nem is bizonyítható, az viszont tény, hogy az 1690-es években Misztótfalusi Kis Miklós munkásságához köthető az örmény nyomtatott írás. De hozhatunk példát a legújabb kori művészettörténetünkből, hiszen például a nagybányai iskola létrehozója, Hollósy Simon és a Magyar Képzőművészeti Főiskola nagyhírű mestere, a művészeti anatómia professzora, Barcsay Jenő is örmény gyökerekkel rendelkezett.

Rátérve a mostani jeles alkalomra, a kortárs nemzetközi grafika egy kiváló örményországi képviselőjét köszönhetjük körünkben.

Hayk Grigoryan: Toledo, 90×93

Hayk Grigoryan 1974-ben született Jerevánban. A szakmai alapokat a Kodjojanról elnevezett Művészeti Iskolában tanulta meg, majd a Jereváni Művészeti Intézet Grafikai Tagozatán diplomázott. 1998-tól mind a mai napig tagja az Örményországi Művészetek Egyesületének.

Önálló kiállításai közül legjelentősebbek a franciaországiak (2006, 2007, 2008), olaszországiak (2007, 2009), a 2008-as lengyel és 2009-es spanyol bemutatkozások. Kollektív kiállítások: 1992 óta vesz részt nemzetközi grafikai pályázatokon, biennálékon, triennálékon: Egyiptomban, Franciaországban, Kanadában, Olaszországban, Horvátországban, Bulgáriában, Finnországban, Japánban, Lengyelországban, Belgiumban, Szlovákiában, Argentínában, Görögországban, Litvániában. Ezek egy része könyvjegyművészeti témában kiírt pályázatra készült. Ez egy speciális kisgrafikai műfaj, amely a könyvtulajdonos személyére, illetve egy könyvtárra történő utalásokat tartalmaz képi és szöveges megjelenítéssel. Latin szóval „ex libris”-ként lett közismert, és a nemesi, valamint egyházi heraldikus, vagy címeres könyvtulajdonjegyek korszaka után az 1900-as évektől válik divatossá polgári körökben. Mára ez már jelentős nemzetközi hálózattá és cseremozgalommá fejlődött, szimpóziummokkal, világtalálkozókkal. Ezért is érthető, hogy Hayk Grigoryan díjainak és elismeréseinek nagy részét ilyen intézmények által meghirdetett nemzetközi pályázatok bíráló bizottságai ítelték meg számára. Így csak néhányat felsorolva számtalan díjból: horvátországi „Régi iratok” témakörében meghirdetett pályázat díjnyertese, többszörös díjazottja a lengyel Ostrow Wielkopolski, Gliwicei, és Malborki Kisgrafikai Biennáléknak (2003, 2008), hasonlóképpen többször kapott elismerést a Pekingben és Sanghajban, ez utóbbi múzeumának pályázatain (2007, 2008, 2009), és az olaszországi hasonló kiállításokon (2003, 2006, 2008, 2009), amelyből emeljük ki a Remo Palmirani Díj Aranyérmét.

Ezekre beküldött művek a pályázat kiíróinak tulajdonába kerülnek, így a közgyűjtemények megbecsült műkincsei lesznek. A felsoroltakon kívül munkáit őrzik még francia, belga, egyiptomi és japán múzeumok.

Sikerének titkát nem nehéz megfejteniük azoknak, akik eredetiben láthatják alkotásait. A „mit ábrázol” és „hogyan” kérdésekre kézenfekvőek a válaszok. Hayk Grigoryan végtelenül magas fokú rajzi kultúrát művelő művésze az egyetemes fejlődéstörténet örökéletű témáit és motívumait jelenítik meg. Képeit nézve eszünkbe jut a francia szimbolistákhoz köthető mondás, miszerint jelképek erdején át vezet az ember útja. Mintha egy felnőtteknek szóló képeskönyvet vagy olvasókönyvet lapozgatnánk, szólítanak meg minket ezek a jelképek. A négy őselem ábrázolásától a trójai mondakörön át a keresztény ikonográfiát követő képek soráig mindegyik a szemet gyönyörködtető megoldása mellett különböző gondolatátvitásra készlet. A reális világ néhol szürreálisba vált. Egy másik francia mondás szerint „a stílus maga az ember”, amely nem választható el a regionális szintű örökségtől és tradícióktól, az adott korszaklemtől, a személyiségi tényezőktől és az elsajátított ismeretanyagtól. Hayk Grigoryan munkáiból nemcsak a saját egyénisége sugárzik, hanem grafikai egy, a mienktől eltérő rajzi kultúrájának és egyúttal egy másik nép művelődési emlékeinek hordozói. Az egykori szovjet-orosz rajziskola elméleti és teoretikus béklyóiból megszabadulva az egykori tagköztársaságok saját nemzeti hagyományaira építkezve írják újra és írják tovább saját kultúrtörténetüket. Itt még a rajz „szentsége” tovább él, ellentétben a nyugat-európai kultúrkörrel, ahol ez mára az avantgárd törekvések megjelenésével elveszett.

A nemzetközi könyvjegypályázatoknak nagyon fontos kultúrtörténeti szerepe lett az önállóságukat újra elnyerő államok esetében azzal, hogy az elsők között hirdették meg nemzetközi szinten témaként az anyanyelvi könyvkiadásuk akár több száz éves jubileumát (megjegyzendő, hogy legtöbb esetben a Bibliáról van szó), erre szép példa a két horvátországi lap.

Igazi grafikus erény, hogy sorozatokban tud gondolkodni, amelyek azonos kompozíciós megoldásai ellenére mégsem válnak unalmassá; a gazdagon megrajzolt részletformák képesek teljesen lekötni a néző figyelmét. Így a Noé alakját és történetét megjelenítő lapok, vagy a Hal – Teknőc – Szalamandra és Madár hordozta négy őselem jelképes ábrázolásai.

Túllépnek az ex libris eredeti szerepén azok a lapok, amelyeken a művész a számára nagyon kedves személyek arcvonásait örököltette meg. A Don Quijote című lap jereváni mesterének képmását őrzi, így ez már „hommáge-lappá” nemesül, magyarul a tiszteletadás motiválta ezt a munkát.

Egyik kedvelt megoldása a „beszélő betűk” által körülvevett központi motívum egy másik műfaj, a tűzzománc tükrösök mintáját követik. Akár önálló rajzként is megállnák a helyüket ezek a „megszemélyesített” betűk, amelyek keretezik a címadó kompozíciót. Összeolvasva őket, többnyire valakinek a neve bontakozik ki előttünk, így az „Orvostudomány” című a művész édesapjának a nevét rejti. Persze a betűk rejthetnek más üzenetet is.

Ami a fantáziát igazán engedi szárnyalni, azok a középkori térképeket idéző grafikai „gyöngyszemek”. Szinte szeretnénk már ott sétálni, hajózni vagy lovagolni, ott az „üveghegyen túl”...

Az igazi igényességet és műgondot pedig ott lehet tetten érni, ahogy mesterjegyeit (képi igényű szignatúrák) a kép alá nyomtatja akár festékezett, akár festék nélküli, dombornyomott formában.

Az alkalmazott grafikai eljárásokról kell még néhány szót ejteni. A lapok legtöbbször rézkarc és foltmaratásos (idegen szóval aquatinta) eljárással készülnek. Először az előkészített le-

mezre rá kell rajzolni a kompozíciót. A vonalas rajz kimaratója után az aquatintázott rézlemez még annyiszor kerül savfürdőbe, ahány tónust látunk rajta. Ezután kerülhet sokszorosításra rézkarcnyomó gép által. Mindezekhez komoly műhelyfelszerelés szükséges. A nyomtatás alján olvasható számozás igazít el minket, hány nyomat készült, és ebből ez hányadik példány. Mindezekből következően átgondolt, pontosan megtervezett, precíz munkára van szükség, a technológiai kötöttségek nem engedik a felületességet és hanyagságot; egy ilyen lap elkészítése hetekig is eltarthat.

Hayk Grigoryan másik kedvelt technikája a litográfia, vagy kőrajz, amely kiválóan alkalmas a kréta, ceruzarajz visszaadására ugyanúgy, mint az ecsetvonások reprodukálására. Ehhez még nagyobb műhelyfelszerelésre van szükség, de mivel ez ott-hon nem állt rendelkezésre, ezért a könyvnyomtatás elkészítésére a fehér oroszországi Minszkbe kellett utaznia. A kör formátumú alkotások készültek ezzel a módszerrel.

Végezetül azt kívánom, bátran lapozzanak bele Hayk Grigoryan itteni jelképes képeskönyvébe, merüljenek el a mesés részletekbe, engedjék egy röpke pillanatig szárnyalni a saját fantáziájukat is! Higgyék el, megéri!

Ürmös Péter

HÍREK

A BUDAPESTI SZÉKELY KÖR és a Magyarok világszövetsége a Magyarok Házában (Bp. V., Semmelweis u. 1-3.) megrendezte Tavaszy Noémi MAGYAR TEMPLOMOK c. kiállítását 2010. április 12-én. (A kiállítás április 30-ig volt látható.) A kiállítást megnyitotta dr. Bíró László tábori püspök, Bp. Belváros díszpolgára. Közreműködött Petrás Mária énekművész, köszöntőt mondott dr. Medvigy Endre a Szent László Akadémia elnöke.

Mint dr. Czine Mihály megfogalmazta a meghívón: „Több szerelemmel és több változatban senki a tornyokat, a harangokat, a templombelsőket nem festette, mint Tavaszy Noémi. Tette ezt a vallásos neveltetésű művész tiszta áhítatával. Ismeretes előttünk és kedves az ő művészi világa, Bartók-Kodály-Ady-Petőfi és egyéb sorozatai. Alig van olyan hazai város, ahol már nem állított ki, nem is beszélve távoli országokról, mint Svédország, Németország, Lengyelország, Csehország, Jugoszlávia, Japán, Kanada, USA.

Művészi munkái széles körben ismertek és méltányoltak...”

„Hogyan lettem ex libris gyűjtő?” Stokinger József egy szép levélben így fogalmazta meg ezt az örök kérdést:

Megcsiklandozta kíváncsiságomat, s röviden le is írom, miként lettem ex libris gyűjtő, s mit jelent nekem ez az emberformáló, nemesítő tevékenység. Ebben a nehéz korszakban, amikor mennyi-mennyi békétlenség van a világban, amikor a gyűlölet megrontja az álminkat, amikor a szeretet, emberség csak ritka kincs, igenis kell lenni olyan hitnek, mely a keresztény lélek békéjét és nyugalomát hozza el számunkra. Ezt a békét és nyugalom – az imádság mellett – az ex librisek gyűjtésében találtam meg. Az asztalomon rakosgatott, nézegetett lapok továbbgondolásra, új-, vagy elfeledett ismeretek utánanézésére sarkall. Amikor Arató Tóni barátom tanácsai után elkezdtem az addig össze-vissza, dobozokban, borítékokban heverő lapokat rendezni, úgy terveztem, hogy rövid időn belül kész leszek

vele. Ma már tudom, hogy sosem lesz „kész”. De őszintén remélem, s mély meggyőződéssel bízom is benne, hogy fiam tovább gyarapítják majd a gyűjteményt.

A „Galéria 12” Budapest XII. kerületének művészei számára hirdette meg „Korpusz” témában húsvét előtt a kiállítási lehetőséget. E Galériára oda kell figyelni, mert itt már máskor is voltak érdekes és szép kiállítások. (Bp. XII., Hajnóczy J. u. – Csaba u. sarka) Ezúttal 37 művész állított ki a legkülönbözőbb művészeti ágakban. A grafikát Vén Zoltán „korpusz” című, egy lapon két rézkarctechikájú műve képviselte. Mocsáry Mária textilmunkával vett részt, és a megnyitón is jelen volt.

Nevezetes események még: Feszt László kiállítása Székesfehérváron (erre lehetőség szerint még visszatérünk). Bardócz Lajos erdélyi grafikus kiállítása Budapesten a Vármegye Galériában, Időhidak címmel. A tárlat július 30-ig tekinthető meg keddtől péntekig 10-18 óra között.

A finnországi Exlibris Aboensis társaság meghívta Ürmös Pétert, szakmai előadás megtartására. Előadásának témái a magyar ex libris a XX. században, és a mai magyar ex libris. Az előadásra pünkösdkor került sor. Részletes beszámolót következő számunkban fogunk közreadni.

Több cikkünk szerzője, Vasné Tóth Kornélia nemcsak mint grafikai cikkek írója ismert, hanem más területeken is bűvárkodik. Ennek egyik bizonyítéka most megjelent új könyve, az „Élő diáknyelv. Két város, húsz év tükrében.” (Kiadta a Novum Publishing Kft., Sopron)

A budapesti csoport az elmúlt évadban több érdekes és hasznos alkalmat nyújtott nemcsak a kör tagjainak, hanem az esetenként megjelent vendégeknek is.

2009 szeptemberében Kass Jánossal beszélgetett Gál József.

Októberben a Népligetben Pesti László tartott vezetést, melynek keretében megnéztük a „KBK 50 éve” emlékére ültetett fát, valamint a Fery Antal emlékfát.

Novemberben Antalné Tari Zsuzsa vetített képes előadása hangzott el a „Grafika és építészet” címmel.

Decemberben a szokásos Mikulás-est, 2010 januárjában az éves program megbeszélése.

2010. februárban Ürmös Péter ismertette Jaschik Álmos grafikus munkásságát.

Márciusban Katona Csaba emlékezett nagyapjára, Katona Gábor gyűjtőre.

Áprilisban Skornyák Ferencné beszélt és vetített képekkel bemutatta Németh Nándor grafikust.

Májusban Pesti László az Orczy kertet, júniusban a Károlyi kertet mutatta be.

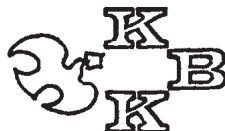
Az utóbbi időben találkoztunk már a kisgrafikák olyan másolataival, melyeket az alkotó xerox másológéppel készített, sőt lapja az ő eredeti aláírását is tartalmazta.

Ez az etikátlan eljárás rontja az ex libris jó hírnevét.

Ilyen „művek” a gyűjtemények felhígulásához vezetnének, ezért e módszer alkalmazását a legerélyesebben elnezzük!

Az Egyesület internetes honlapja a www.kisgrafika.hu címen érhető el.

LAPSZEMLE

(Szerkeszti Soós Imre)

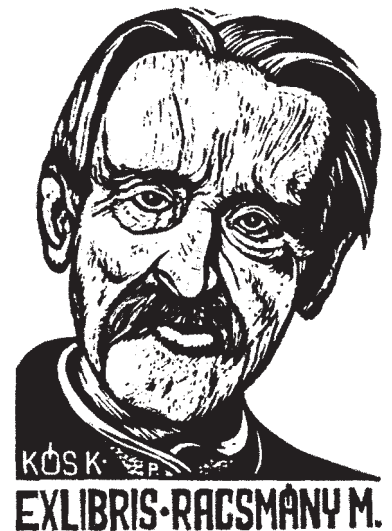
A Debrecenben megjelenő Néző•Pont 2010. február-márciusi száma 128 oldalon át sugározza az olvasóknak szánt ismereteket. A lapot író, szerkesztő, és kiadó Vitéz Ferenc egy személyben kíséri figyelemmel nemcsak a Tiszántúl, hanem az egész ország kulturális életét. Legfőbb értéke e forrásműnek az életszerűség. Úgy követik ebben egymást a közlemények, amilyen ütemben a szerkesztő asztalára az információk érkeznek. A naprakészség érdekében eltér a folyóiratoknak attól a szerkesztési gyakorlatától, mikor rovatok karámjába kényszerítik a lap tartalmát. Ez teszi egyedülállóvá, egyben élvezetes olvasmánnyá Debrecen immár harmincadik kötetét megért, becses kiadványát.

Szilágyi Imre linómetszete, X3, Op. 1135 (2009), 100×100

Sajnáljuk, hogy a gazdag tartalomban jóízűen szemezgetve – a korábbi számoktól eltérően – ebben ezúttal kevés kisgrafikai vonatkozású hírt találtunk. A grafika barátai azért nem maradnak ezúttal sem hír nélkül, mert dr. Kós Károly etnográfus 400 darab néprajzi tárgyú grafikáját tartalmazó kiállításáról olvashatnak az első írások között. Az „Országépítő” fiának harminc tablóból álló vándorkiállítását több helyen is bemutatták.

Több magyar város után decemberben a Kölcsey Központban láthatta a közönség Chagall nagyrészt bibliai témájú, 112 lapból álló litográfia sorozatát. Az immár országos híró Antal-Lusztig Gyűjteményről hosszabb cikk

Póka György linómetszete, X3, Op. 372 (1974)

szól. Ebből tudta meg az olvasó, hogy a 3 és félezer darabos kincsanyag grafikáiból a múlt év őszi kiállítás nyílt Miskolcon Csontvárytól Kondorig címmel. Holló László emlékét a városban a nevét viselő múzeum őrzi. A neves mester emléke előtt ezúttal két kiadvánnyal is tiszteleg az utókor. Az egyik kötet életének dokumentumait, a másik a képeiről szóló költeményeket tartalmazza. Találtunk ex librist is a kiadványban: Szilágyi Imre két kisgrafikájának egyikét be is mutatjuk (12. o.).

Négy oldalnyi, 6 illusztrációval kísért méltatás olvasható a Meskó-Póka házaspárról. Ebben említi meg a szerző, hogy a kiváló alkotópár alkotásjegyzékében közel 700 linómetszetű kisgrafika szerepel. Műveiket mintegy 130 egyéni kiállításon láthatták művésztük barátai. A gyűjtöket megnyugtathatja az a hír, hogy Póka György felesége elhunytá után is nagy odaadással végzi alkotómunkáját, élen járva a művészet népszerűsítésében.

A sokoldalú szerző messzire ellát, ezt mutatja cikke is a 80 éves Gross Arnold születésnapjára tárlatáról, mely januárig volt látható Budapesten, a Természettudományi Múzeumban.

A NÉZŐ•PONT 31-32. kötete ismét meglepetéssel szolgál olvasóinak. Vitéz Ferenc irodalmi és művészeti folyóirata ezúttal ilyen jellegű lapjairól közöl szemlét, felidézve e gazdag termésből az AGRÁ-tól POLISZ-ig számos kiadványt. Mivel a lap „fényképe” a címlap, ezek képe vezet be az írásokat, melynek során – megtisztelve bennünket – a kisgrafika e honi szószólójáról sem feledkezik meg. – Száznegyven oldalnyi terjedelmének ismertetését meg sem kísérelhetjük, mégis kiemeljük a Jankovics Marcellról szóló kiállítási beszámolót, mely a

eltávozott Csernák Gábor hajdúböszörményi aktivistánk érdekeit örökíti meg az utókor számára.

A KNIŽNÍ ZNAČKA 1/2010. számából megtudtuk, hogy a cseh gyűjtők ez évi kongresszusát szeptember 17-19. napjain rendezik meg Hradec Královében. Rokonszenves írása a lapnak az a megemlékezés sorozat, mely kerek számú születésnapjuk alkalmából idős művészeikről szól. Ezúttal Netušil és Kulhanek életművét méltatják. – Az egyesületről készült statisztikából kiderült, hogy az 433 tagot számlál, közülük 39 külföldi. A gyűjtőkön túlmenően 42 egyesület is tagja a SSPE-nek. – A több szép illusztrációt tartalmazó lapszámból egynek a képét is bemutatjuk.

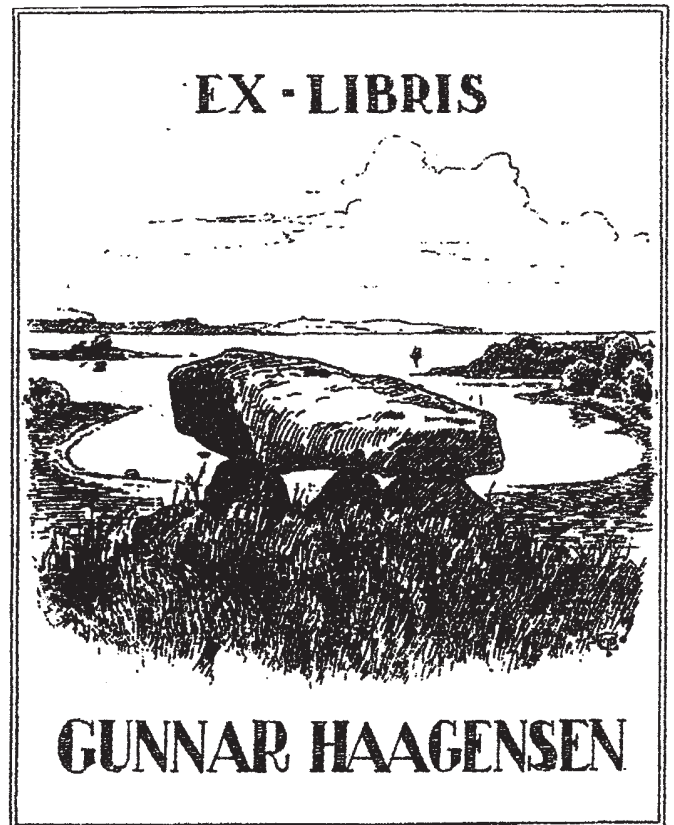
Anna Grmelová (CS), fametszete, X2 (1966)

Az EXLIBRIS ABOENSIS 70. számában figyelemreméltó egy svéd szakíró 3 oldalnyi írása, mely 14 képpel a kőkorszakból származó sírépítményeket foglalja össze. – Leila Lehtiranta szokásos elméleti rovatában ezúttal azoknak a könyveknek nagyobb megbecsültségéről ír, melyekben ex libris található.

Szilágyi Imre linómetszete, X3, Op. 873 (2001), 175×136

Kossuth-díjas alkotó filmalkotásainak listáját is tartalmazza. Örömmel olvastuk Lenkey gyűjtőtársunk Hegyibeszédesének bemutatását és csatlakozunk a méltatáshoz, mely a váratlanul

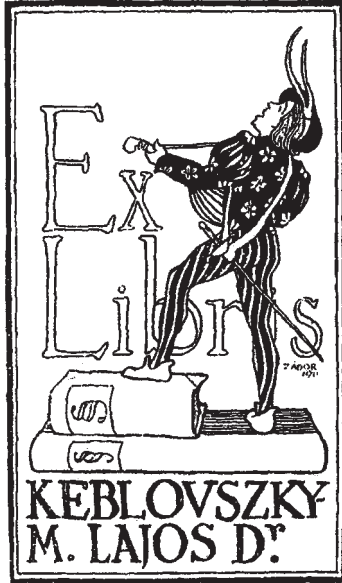

Gunnar Haagenzen grafikája, P1 (1930), 113×89

Ízléses kiállítású, 100 oldal terjedelmű a TEMPEVÖLGY hozzánk elsőként érkezett, immár ötödik száma. A Balatonfü-

red Városért Közalapítvány által kiadott nívós folyóirat a tájhoz kapcsolódó szerzők írásait közli, a vidék kultúráját érintő kérdésekkel foglalkozik. Számunkra azért becses ez a lapszám, mert tartalmazza Arató Antal tanulmányát „Jókai Mór a kisgrafikában” címmel. Lapunk szerkesztője a tőle megszokott alaposággal veszi számba a Jókai ábrázolásokat. Saját gyűjteményéből közöl több ilyen illusztrációt, egyben felvázolja az alkotók életútját, a nagy mesemondó személyisége iránt műveikben megnyilvánuló tiszteletet. Az írás bravúros sommázata a XX. századvégi magyar könyvjegyművészetnek.

A jogász témájú könyvjegyekről és az azok szimbólumrendszeréről közöl hosszabb cikket a MITTEILUNGEN DER Ö.E.G. 2010. áprilisi száma. A szerző, Karl F. Stock írását 7 kép kíséri. Az ilyen témájú ex libriseken a leggyakrabban a római Iustitia istenasszonya szerepel. Elmaradhatatlan kelléke: az ítélkezést jelképező mérleg. Az itt-ott feltűnő vaskos kötetek a jog forrására, a törvénykönyvekre emlékeztetnek. Ilyen ábrázolást találunk Zádor Istvánnak a cikkből vett klisé-lapján is. Megemlíti a szerző, hogy a témának bőséges irodalma van. Ezek 5 oldalnyi jegyzéke e-mail, vagy a szerkesztőségnek címzett levél útján megszerezhető.

Zádor István klisérajza, P1 (1911)

A lap hírei között olvastuk, hogy Herbert Schwarz gyűjteményéből ez év őszén kiállítást rendeznek Dürer az ex librisen címmel Kiskunhalason, a Szilády Gimnáziumban. (Itt jegyezzük meg, hogy a kronachi egykori könyvtáros, neves tudós 70. születésnapja alkalmából az iskolától együttműködéséért ezüstérem kitüntetésben részesült.)

A dán NORDISK EXLIBRIS TIDSSKRIFT 2010/1. számában arról ír, hogy egykor a tagság érdeklődésének hiánya miatt szűnt meg a holland gyűjtők egyesülete, az Exlibris-Kring. Szerencsére Hollandia egy második egyesülete, a Wereld Bibliothek-Vereinigung tovább is képviseli a gyűjtők érdekeit, sőt 1958 áprilisa óta folyóiratot is megjelentet.

Egy további cikkük arról szól, hogy a Sint Niklaas exlibris-központja által a múlt évben meghirdetett Mikulás-pályázaton 47 országból 447 alkotó vett részt 1015 pályaművével.

A THE NIPPON EXLIBRIS ASSOCIATION NEWSLETTER 150. száma a Don Quijote-ábrázolásokat foglalja össze. A George Sekine gyűjteményéből származó lapokból tíz képét is bemutatja. Érdekes lehet a lap következő cikke is, mely J. Uchida szerzőségét hirdeti. Címe: készítsünk fametszetet! Sajnos csak japán nyelven íródott s az angol résumé sem árul el többet.

A japán THE NIPPON EXLIBRIS ASSOCIATION NEWSLETTER 151. száma arról ad hírt, hogy a NEA évi öszszjevetelét Shijukuban, a Washington Hotelben rendezik meg

november 6-án. A részvételi díj – az ebéd költségével és az ajándék-katalógussal együtt – 15 000 yen. Ez alkalommal kiállítják az utolsó 2 év ex libriseit is. Erre a lapok tulajdonosai legfeljebb 3 könyvjegyet küldhetnek el. Közülük választja ki a közönség a legszebbnek tartott kisgrafikát.

George Sekine folytatja az előző számban kezdődött sorozatát: a Don Quijote-ábrázolások közlését. A neves gyűjtőnek 72 ilyen lapja van 15 ország 52 művészetől. Az illusztrációk között szerepel Ürmös Péter XI technikájú fametszete is.

A Szlovéniában megjelenő OBVESTILA 183. száma közli Salamon Árpád itt is bemutatott linómetszetét.

Salamon Árpád linómetszete, X3, 62×59

Az ugyancsak Dániában megjelenő EXLIBRIS NYT 2010/1. száma 12 illusztrációval a 2010-es újévi lapokat mutatja be, kicsinyítve, eredeti színeikben. Köztük szerepel Vén Zoltán rézmetszete is, melyet bemutatunk.

MERRY X-MAS

Vén Zoltán rézmetszete, C2

A SELCEXPRESS 79. számában többször esik szó a svájci gyűjtők éves találkozójáról, melyet április végén rendeztek meg Luzernben. Az eseményhez kapcsolódva a résztvevők számára előzetes tájékoztatást ad a lap a város látnivalóiról, történelméről. Ráadásul ugyanitt a városban született vagy élt exlibris-művészek tevékenységének gazdag enciklopédiája is olvasható. A találkozó alkalmára került egy másik helyen megrendezésre a MEMENTO MORI című kiállítás. Ezen szerepelt Michel Fingesten híres haláltánc-sorozata is, melynek egyik lapját közöljük. A művész ezen a közismert latin idézetet némi humoros módosítással szerepelteti s ezen a szerelem nyilasa, Amor sem a megszokott testhelyzetben látható.

Michel Fingesten lapja

A belgiumi Sint Niklaasban megjelenő BOOKMERK gazdag kiállítású 31. száma főként az ország művészeiről közöl cikkeket. Ezek közül kiemelkedik az a szerkesztőségi cikk, mely Martin Baeyens grafikusuk nem mindennapi vállalkozását ismerteti. A Van Gogh emléket idéző pompás lapjai révén nálunk is jól ismert alkotó a pekingi kongresszuson hat japán művészt kért fel egy-egy különös ex libris megalkotására. A lapok azért rendkívüliek, mert tulajdonképpen „összenőtt ikrek”. Az egyik képfél hagyományos európai stílusban készült, a másik Japán formavilágát idézi. Bonyolult színviláguk miatt nem vállalkozhattunk a grafikák bemutatására, annyit azonban megjegyzünk róluk, hogy a két oldal minden esetben egységes képet mutat és azokon az ihletet adó Baeyens stílusjegyei is megfigyelhetők.

A MITTEILUNGEN DER D.E.G. 2010/1. száma a megszokott 28 oldal terjedelemmel, sok eredeti színében reprodukált kisgrafikával jelent meg.

Az egyesület 2011-re exlibris pályázatot írt ki. Ennek részvételi feltételei Titkárunknál német vagy angol nyelvű szöveggel kérhető.

Eckart Pasche cikke a bányászat különböző jeleneteit ábrázoló ex libriseket foglalja össze, 10 kép kíséretében. Köztük szerepel Drahos István 1931-ben készült fametszete és Divéky József rézkarca. Ez utóbbit helyhiány miatt nem közöljük.

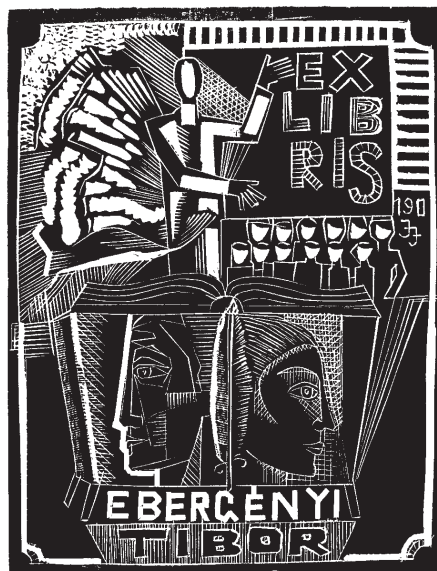
Több oldalon át 15 pompás, színes kép szemlélteti a 2010-es esztendőt köszöntő grafikák gazdag termését a világ minden tájáról.

Drahos István fametszete, X2 (1931), 114×68

PÁLYÁZAT

A német egyesület, a D.E.G. 2011-re pályázatot hirdet kis-méretű, a könyv méretéhez alkalmazkodó ex librisek készítésére. Egy pályázó legfeljebb 4 művével vehet részt. Részt vehet bárki, minden technika megengedett. A papír mérete nem haladhatja meg a 150×150 millimétert. Beküldési határidő: 2010. november 1. Négy díjat osztanak ki, melyek 1000 eurótól 300 euróig terjednek. Német vagy angol nyelvű kiírás Titkárunktól igényelhető.

Józsa János fametszete, X2, Op. 190, 100×77

KIÁLLÍTÁSI FELHÍVÁS

A KBK szegedi csoportja 2011-ben ünnepli megalakulásának 50. évfordulóját. Ebből az alkalmából országos találkozót és kiállítást rendeznek 2011 májusában.

Erre az alkalomra kérjük egyesületünk művészeit, hogy az utolsó öt év alkotásaiból válogassanak össze egy-egy tablóra való könyvjegyet és alkalmi grafikát. Ezeket kérjük Rácz Mária címére (6721 Szeged, Lengyel u. 5/b) 2011. február 28-ig elküldeni. A grafikák maximális mérete 15×15 cm.

Minden műből 2 példányt kérünk postázni, a kiállítás és az archiválás céljára.

Minden sokszorosítási eljárással és számítógépes technikával készült grafika beküldhető, kivéve az eredeti grafikákat és a fénymásolatokat.

SUMMARY

János Kass, In Memoriam

The funeral speech by Ferenc Juhász, our prominent poet, is published in memory of the late artist, János Kass (1927-2010). The mayor of his native town, László Botka has also payed the last honours. An obituary was written by Ádám Kovrig Nagy and Mária Rácz representing the collectors in Szeged.

Kornélia Tóth Vas: Nándor Németh (1910-1978), the Life and Works of a Graphic Artist

The article is based on the presentation given at a KBK session by Mrs Skornyák, a relative of the artist's family.

Zoltán Király: Budapest in Flowers. A Recent Exhibition by Tibor Moskál. „I'm Back.”

The artist organized a thematic exhibition of his pictures with flower themes in Budafok, his native place near Budapest then, and belonging now to the 22nd district of the Hungarian capital.

József Zenei: „Paths”: Lajos Bakacsi's Exhibition

In this article the works of the graphic artist hailing from Szeged are described on the occasion of his exhibition.

István Dobrik: „A Different Picture”: An Exhibition of István „Iscsu” Molnár

The author opened the exhibition in Miskolc introducing the graphic artist's works and his methods.

Péter Ürmös: An Exhibition of Hayk Grigoryan, Armenian Graphic Artist

It was the first time that the artist, living and working in Armenia and known for KBK members since the congress in Wels, Austria, showed his works at an exhibition in Hungary. Most of his works are etchings or lithographies prepared with meticulous care explicated in the article.

News, Press Review

AUSZUG

Erinnerung an János Kass. Wir erinnern an den verstorbenen Graphiker János Kass (1927-2010) mit der Veröffentlichung der bei der Bahre vorgetragenen Rede von dem berühmten Dichter Ferenc Juhász. Der Bürgermeister der Geburtsstadt: László Botka hat auch von ihm Abschied genommen. Die Nekrologe der Sammler von Szeged werden von Ádám Kovrig Nagy und Mária Rácz interpretiert.

Frau Vas, Kornélia Tóth: Nándor Németh (1910-1978) Laufbahn eines Graphikers.

Die verwandte des Künstlers Frau Skornyák hat im Freundeskreis Vortrag gehalten, wo die Laufbahn des Künstlers bearbeitet wurde.

Zoltán Király: Budapest unter Blumen. Neuerliche Ausstellung von Tibor Moskál in Budafok. „Ich bin zurückgekehrt”

Der Künstler wohnte ursprünglich in Budafok (Nächst Budapest) Hier wurde eine Ausstellung aus den graphischen Werken mit Blumenmotiven veranstaltet.

József Zanei: Die Ausstellung „Wege” von Lajos Bakacsi.

Anlässlich einer Ausstellung werden die Des Künstlers aus Szeged dargestellt.

Dr. István Dobrik: „Ein anderes Bild” von István Iscsu Molnár.

Der Künstler selber hat die Ausstellung in Miskolc eröffnet, dargestellt sind die Werke des Graphikers und seine schöpferische Methoden.

Péter Ürmös: Die Ausstellung des armenischen Graphikers Hayk Gregoryan.

Der in Armenien lebende und schöpfende Künstler, der schon durch mehrere Mitglieder vom Kongress in Wels bekannt ist, hat zum ersten mal in Ungarn eine Ausstellung veranstaltet.

Die sehr Detailarbeit, großen Kunstfleiß und Präzision erfordernden Werke, hauptsächlich mit Kupfertechnik bzw. Lithografie schaffenden Werke sind charakteristisch für Gregoryan.

Péter Ürmös geht auch an die angewandte Technik ein.

Nachrichten, Presseschau

RÉSUMÉ

In memoriam János Kass. En mémoire du maître inoubliable (1927-2010) nous publions le sermon de *Ferenc Juhász*. Le poète célèbre l'a dit à l'occasion de l'enterrement à Budapest. Pareillement à cette occasion a raconté son discours d'adieu *László Botka*, maire de Szeged, ville natale de l'artiste décédé. La pitié des collectionneurs de la ville fut interprétée par *Adam Kovrig Nagy* és *Rácz Mária*.

C'est *Kornélia Tóth* qui esquisse la carrière artistique de *Nándor Németh* (1910-1978) sur la base de la conférence de *Mme Skornyák*.

Dans son article *Zoltán Király* écrit sur l'exposition de *Tibor Moskál*. L'artiste vivant à présent à Békéscsaba a présenté ses gravures représentant des fleurs à Budafok. Sa résidence précédente.

József Zenei ébauche le portrait artistique de *Lajos Bakacsi*, habitant à Szeged, à l'occasion de son exposition „Chemins”.

Nous publions le discours d'inauguration du dr. *István Dobrik*, retenti à l'exposition de Miskolc d'*István ISCSU Molnár*.

Péter Ürmös fait connaître l'activité du graveur *Hayk Grigoryan*, artiste arménien. A l'occasion de son première exposition en Hongrie l'auteur écrit sur les divers techniques de ses créations.

Rubriques ultérieures: Nouvelles, Revue de Presse

Bordás Ferenc fametszete, X2, Op. 115a (1938), 20×92